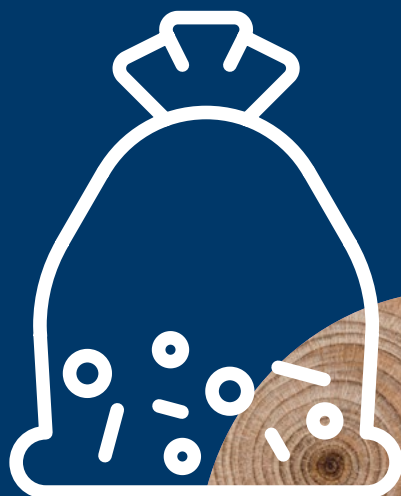

Gids voor de **reductie van verpakkingsmateriaal** in overheidsopdrachten

Inleiding.....	3	Inkt	11
Algemene regels	4	Hygiëne.....	12
Productgroepen.....	6	• Handdrogers	
Voedingsproducten	6	• Handzeppen	
• Voedselverspilling vermijden		Drukwerk	14
• Dranken in bulk		Kantoorbenodigdheden	15
• Koffieautomaten		IT-apparatuur	16
Schoonmaakmiddelen.....	9	Droogkuis en wasserijen	18
• Personeelsopleiding		Conclusie	19
• Verven			

Inleiding

Momenteel wordt 35% van het professionele afval in Brussel gerecycleerd, inclusief het afval van openbare administraties. Een percentage dat het Gewest tegen 2030 tot 70% wil doen stijgen. Hiervoor werd een nieuwe wetgeving in het leven geroepen: Brudalex.

Dankzij een sterke wil vanuit de regering en de verplichting om Europese richtlijnen om te zetten, stuurt deze wetgeving het milieu beleid doeltreffend richting preventie en minimalisering van afval. Ze bevordert ook de beperking van de stromen die bestemd zijn voor verbranding. Het doel is de rechtstreekse en onrechtstreekse uitstoot van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te beperken, om zo te

voldoen aan de wereldwijde doelstelling van een vermindering met 47% tegen 2030.

Naast dit wetgevend initiatief bestaan er talrijke oplossingen die u kunt invoeren in uw overheidsopdrachten.

In deze brochure vindt u, voor de belangrijkste afvalfracties, de wettelijke verplichtingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de mogelijkheden geboden door de markt. Zo kunt u uw overheidsopdrachten in regel stellen met de huidige wetgeving en kunt u bijdragen aan de doelstellingen inzake afvalreductie van het Gewest.

Basisprincipe: de ladder van Lansink

Bij het reduceren van afval moeten we onze maatregelen baseren op één fundamentele regel. Deze regel staat bekend als de ladder van Lansink, in 1979 geïntroduceerd door de Nederlandse politicus Ad Lansink. De regel vraagt om in eerste instantie de voorkeur te geven aan afvalpreventie. Afval dat niet geproduceerd wordt, moet nadien niet worden verwerkt. Indien preventie niet mogelijk is geven we de voorkeur aan hergebruik. Vervolgens komt recycling, gevolgd door verbranding met energierecuperatie en storten.

Kortom, preventie is de beste keuze om de milieu-impact van ons afval terug te dringen en op dit vlak kunnen we in België nog veel vooruitgang boeken.

Waarom is het zinvol om afval in overheidsopdrachten terug te dringen? De Belgische overheid schrijft jaarlijks ongeveer 20.500 overheidsopdrachten uit. Dit komt overeen met zo'n 15% van het Belgische bruto nationaal product¹. Dit bedrag is een enorme hefboom. Het moedigt

bedrijven aan om oplossingen te zoeken en de milieu-impact van hun producten en diensten terug te dringen.

Verder heeft de overheid een voorbeeldfunctie te vervullen. Door de afvalproductie te reduceren en de recyclagegraad te verhogen kunnen overheden hun impact aanzienlijk verminderen en meteen het goede voorbeeld geven. Ook kunnen ze via overheidsopdrachten bedrijven ertoe aanzetten een belangrijke bijdrage te leveren aan de reductie en recyclage van afval.

Ladder van Lansink - de Afvalhiërarchie

¹ bron: www.ebp.be

Verpakkingsafval

Verpakkingen bieden een goede bescherming tijdens het transport en helpen te vermijden dat producten beschadigd worden geleverd. Een typisch voorbeeld is de plastic noppenfolie die IT-apparatuur beschermt. Kortom, verpakkingen zijn essentieel voor de correcte levering van producten.

Dit betekent niet dat u geen mogelijkheden hebt om de verpakkingshoeveelheid te reduceren. Er zijn veel opties, maar houd steeds rekening met het principe van de ladder van Lansink. Vertaald naar overheidsopdrachten geeft dit de volgende orde van prioriteit:

- 1. Preventie: verpakkingsafval vermijden en reduceren**
- 2. Hergebruik van verpakkingsmateriaal**
- 3. Recycleren van de verpakkingen**

U gaat in eerste instantie op zoek naar mogelijkheden om verpakking te vermijden. Zo kunt u voor uw opdracht voor droogkuis vragen dat het linnengoed wordt geleverd in herbruikbare bakken, plaats van in plastic wegwerpverpakkingen.

Kiezen voor minder verpakkingsmateriaal is een andere mogelijkheid. Groepsverpakkingen van kantoorbenodigdheden reduceren de hoeveelheid verpakkingsmateriaal aanzienlijk vergeleken met individuele verpakkingen. Hetzelfde geldt voor bulkverpakkingen voor dranken.

Indien een verpakking onvermijdelijk is, ga dan op zoek naar herbruikbare verpakkingen. Een goed voorbeeld zijn hervulbare inktcartridges. Deze worden meermaals gebruikt en bij het hervullen worden de inktoverschotten uit de oude cartridges ingezameld en hergebruikt.

Soms is het onmogelijk het verpakkingsafval te reduceren. Kies dan voor verpakkingsmateriaal dat makkelijk kan worden, zoals papier, karton of goed recycleerbaar plastic.

Verbod op wegwerpverpakkingen

In het kader van Brudalex is het voor overheden verboden wegwerpverpakkingen te gebruiken. Dit omvat bijvoorbeeld wegwerpbekers, -borden en -bestek. Daarnaast is het verplicht kraantjeswater te serveren, waardoor er niet langer plastic flessen worden gebruikt. Hierdoor zullen de Brusselse administraties hun afvalproductie sterk verminderen.

U kunt hiervoor de volgende clausule opnemen in de uitvoeringsvoorwaarden van uw aanbesteding:

- Het gebruik van wegwerpbekers en -bestek (borden, vorken, messen ...) is verboden. Wegwerpverpakkingen voor het serveren van dranken en/of voeding zijn verboden, uitgezonderd voor wijn en sterke dranken.*
- Kraantjeswater mag enkel geserveerd worden in herbruikbare flessen.*
- In uitzonderlijke omstandigheden en na uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgever mogen wegwerpproducten gebruikt worden.*

Meer informatie kunt u vinden op de [website van Leefmilieu Brussel](#).

Algemene regels

U kunt ook aan de leverancier vragen het verpakkingsmateriaal terug te nemen en te hergebruiken of te recyclen. Dan hoeft u niet langer zelf het verpakkingsafval te verwijderen. Voor deze laatste optie kunt u de volgende **clausule** gebruiken in uw overheidsopdrachten:

Alle verpakkingsafval moet worden teruggenomen door de opdrachtnemer en selectief worden ingezameld. De leverancier bewijst via een contract met een afvalverwerker dat hij beschikt over een netwerk voor hergebruik en/of gescheiden inzameling van het verpakkingsmateriaal.

Om u te helpen bij het reduceren van uw afval hebben we in deze brochure enkele praktische voorbeelden opgenomen. In de volgende hoofdstukken gaan we de volgende productgroepen doorlopen: voeding, hygiëne, chemische producten, droogkuis, kantoorbenodigdheden, IT-apparatuur en meubilair.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden. Koopt u andere producten aan, gebruik dan altijd de bovenstaande strategie voor het reduceren van uw verpakkingsmateriaal. [U kunt hiervoor steeds de Facilitator verpakkingen van Leefmilieu Brussel contacteren.](#)

Voedings- producten

De levering van voedingsproducten is onmogelijk zonder verpakkingen. De hygiëneregels van het FAVV zijn strikt en u moet ze steeds opvolgen. Daartegenover staat dat het grootste deel van alle verpakkingsafval in België afkomstig is van voedingsproducten. Kortom, het idee is te streven naar minder verpakkingsafval zonder de regels van het FAVV te schenden.

Daarnaast is het belangrijk voedselverspilling te vermijden. Het voedingssysteem is verantwoordelijk voor ongeveer een derde van alle broeikasgassen. En een derde van alle geproduceerde voedingsproducten wordt nooit geconsumeerd².

Door minder te verspillen kunnen we afval reduceren en de milieu-impact van onze voeding sterk terugdringen.

Voedselverspilling vermijden

De grootste bijdrage aan de afvalberg bij catering wordt vaak veroorzaakt door een slechte inschatting van het aantal deelnemers. Omdat voedselverspilling veel aandacht trekt, leiden grote overschotten bij buffetten vaker tot verontwaardigde reacties van de deelnemers. Met behulp van de onderstaande tips kunt u dit vermijden en mee de strijd aangaan tegen voedselverspilling.

- Vraag van bij de uitnodiging of iedereen deelneemt aan het buffet en wat ieders voedingsvoorkeuren zijn. Geef uitleg over preventie van voedselverspilling. Vraag eventueel aan de deelnemers, 1 tot 2 weken voor het evenement, om hun deelname aan het evenement en aan de lunch opnieuw te bevestigen.

- Geef het vermoedelijke aantal deelnemers door aan de cateraar of traiteur en stel een limietdatum vast voor bevestiging. Geef ten slotte enkele dagen op voorhand (naargelang de afspraak) het definitieve aantal deelnemers door. Eventueel kunt u een kleiner aantal doorgeven gezien er meestal een aantal deelnemers niet komen opdagen.
- Verwittig de traiteur de dag zelf zo vroeg mogelijk als er veel afwezig zijn (treinstaking...). Vraag om niet alle voeding meteen te serveren maar het buffet geleidelijk aan te vullen. Zo kunnen de niet opdiende voedingswaren hergebruikt worden of verdeeld worden via sociale organisaties.
- Indien er restjes zijn, mag de organisator die bijvoorbeeld verdelen onder collega's. U kunt ook vragen dat de organisator doggy bags ter beschikking stelt, zodat de deelnemers de overschotten kunnen meenemen.

Schenkingsbeurs

Hebt u dus regelmatig overschotten bij evenementen, meld u aan op de schenkingsbeurs. Deze beurs brengt u in contact met een sociale organisatie die uw overschotten zal komen ophalen volgens de regels van de voedselveiligheid.

[Meer informatie](#)

Productgroepen

Drankverpakkingen

Wegwerpglas staat bekend als de verpakking met de grootste milieu-impact. Daarbij moet wegwerpglas selectief worden ingezameld, waardoor de kosten voor verwijdering oplopen. Er bestaan twee alternatieven: bulkverpakkingen (vaten, bag-in-box ...) en herbruikbare glazen flessen.

Frisdranken en bieren kunnen in herbruikbare vaten worden aangeboden. Fruitsappen, bieren en frisdranken zijn beschikbaar in herbruikbare glazen flessen. Dit is de beste optie aangezien er geen afval wordt geproduceerd. Een alternatieve optie voor fruitsappen of wijnen is de bulkverpakking (bag-in-box). Dit zorgt voor een aanzienlijke reductie van het verpakkingsafval en heeft als bijkomend voordeel dat wegwerpglas, ecologisch gezien de verpakking met de grootste voetafdruk, wordt vermeden.

Hiervoor kunt u de volgende **clause** opnemen in de technische criteria van uw aanbesteding:

De volgende dranken moeten geleverd worden in de volgende verpakkingen (schrappen wat niet past):

Bieren: vaten of flessen met statiegeld

Frisdranken en bruisend water: vaten of flessen met statiegeld

Fruitsappen: bag-in-box of flessen met statiegeld

Wijnen: bag-in-box

Lege vaten en flessen met statiegeld worden kosteloos meegenomen bij de volgende levering.

Opgelet: de **clause** is niet altijd verenigbaar met de vraag naar biologische en/of fairtradeproducten. Doe altijd eerst een marktonderzoek om te kijken of er voldoende biologische en/of fairtradeproducten op de markt zijn in de gevraagde verpakking.

Voor meer info of een lijst van mogelijke oplossingen, staan [verschillende gidsen](#) ter beschikking.

Productgroepen

Koffieautomaten

Wegwerp koffiebekers dragen in vele administraties bij tot een grote afvalberg. Vaak worden de bekens niet gerecycleerd en belanden ze op stortplaatsen of in verbrandingsinstallaties. Daarom is het gebruik van wegwerpbekers verboden door de Brudalex-wetgeving.

Vergeet niet in uw nieuwe aanbesteding te vermelden dat de koffieautomaat geen wegwerpbekers mag gebruiken. Hiervoor kunt u de volgende **clausule** opnemen in de technische criteria van uw aanbesteding:

De automaat voor warme dranken zal geen wegwerpbekers ter beschikking stellen. Het gebruik van wegwerpbekers door openbare instellingen is verboden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De laatste 10 jaar zijn veel machines met koffiecapsules verschenen op de markt. Deze machines werken volgens een ander businessmodel. De machines zijn gunstig in aankoop, maar de prijs van de koffie bedraagt 80 à 100 euro per kg (in vergelijking met 15 à 20 euro voor een biologische fairtradekoffie).

Hierdoor loopt de meerprijs op tot 0,35 euro per tas koffie. Naast de hoge financiële kost, produceert dit soort machines een grote hoeveelheid aluminium capsules die niet altijd gerecycleerd worden.

Wilt u machines met individuele capsules vermijden, gebruik dan de volgende clausule in uw aanbesteding:

Het gebruik van machines die werken met individuele wegwerpkoffiecapsules is niet toegelaten.

Tip: geef alle personeelsleden een eigen koffietas en/of drinkfles met een leuke boodschap. Zo zullen de wegwerpbekers snel uit het collectief geheugen verdwijnen.

Schoonmaakmiddelen

WUR-ratio

U kunt verpakkingsafval reduceren bij de aankoop van schoonmaakmiddelen door meer geconcentreerde producten aan te kopen. Door dat geconcentreerde producten meerdere dosissen per liter product bevatten, zullen ze in regel ook minder verpakkingsafval produceren.

Voor schoonmaakmiddelen wordt de WUR (gewicht/utiliteitsratio) gebruikt. Deze standaard gebruikt de volgende parameters:

- de hoeveelheid verpakkingsmateriaal,
- het percentage gerecycleerd verpakkingsmateriaal,
- de concentratie van het product,
- de mogelijkheid tot navullen.

Hoe lager de WUR, hoe lager de milieu-impact.

De WUR-ratio verschilt van product tot product. De makkelijkste manier om deze te integreren in uw overheidsopdrachten is door te kiezen voor producten met een EU Ecolabel of een Nordic Swan-label. Deze labels hebben voor alle schoonmaakmiddelen en wasmiddelen een maximale WUR-ratio vastgelegd waardoor u garantie krijgt dat er niet te veel verpakkingsmateriaal gebruikt wordt. Daarnaast bevatten beide labels ook verplichtingen om de recyclage te vergemakkelijken.

Hiervoor kunt u de volgende **clausule** opnemen in de technische criteria van uw aanbesteding:

Alle schoonmaakmiddelen en wasmiddelen moeten voldoen aan de criteria van de huidige versie van het EU Ecolabel of het Nordic Swan-label.

U kunt ook de WUR-ratio van de producten opvragen en gebruiken als gunningscriterium. Hierdoor krijgen bedrijven die extra inspanningen hebben gedaan om de impact van het verpakkingsmateriaal te verminderen, meer punten. De berekening wordt uitgevoerd via de regel van 3.

Hiervoor kunt u de volgende **clausule** opnemen in de gunningscriteria van uw aanbesteding:

Hoe lager de WUR-ratio (berekend volgens de berekeningsmethode gedetailleerd in het bestek van het EU Ecolabel), hoe meer punten worden verkregen.

Het is aangewezen om aan dit criterium niet meer dan 10% van de punten toe te kennen.

Volg het goede voorbeeld

Diverse administraties hebben het EU Ecolabel opgenomen in hun bestek of aankoopstrategie voor schoonmaakproducten en/of diensten. Dit is onder meer het geval voor de gemeenten Etterbeek, Schaarbeek, Anderlecht en Sint-Agatha-Berchem, maar ook de BGHM, Innoviris, Leefmilieu Brussel... Volg hun goede voorbeeld.

Productgroepen

Personeelsopleiding

Geconcentreerde schoonmaakmiddelen vragen een kleinere dosering bij gebruik. Het is verstandig uw onderhoudsploeg een opleiding te geven voor het gebruik van de nieuwe producten om overdosering te vermijden. Zo vermijdt u verspilling. Verder kunt u vragen dat in de opleiding aandacht wordt besteed aan het correct selectief inzamelen van de verpakkingen. Hierdoor zal het verpakkingsmateriaal makkelijker gerecycleerd kunnen worden.

U kunt daarvoor de volgende **clause** opnemen in de uitvoeringsvoorwaarden van uw bestek:

De indiener voorziet een opleiding voor alle leden van het onderhoudsteam rond correct gebruik van de producten en vermindering van overdosering en verspilling. Daarnaast wordt uitgelegd op welke wijze de verpakkingen en andere soorten afval moeten worden gesorteerd. De opleiding duurt minimaal één uur en wordt gegeven aan groepen van maximaal 10 deelnemers.

Verven

Voor verven is een hoge dekkingsgraad (sprekend vermogen) belangrijk. De dekkingsgraad geeft aan hoeveel oppervlakte kan worden geschilderd met 1 liter verf. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe minder verpakkingsafval. De eenvoudigste optie om een minimale dekkingsgraad te bekomen is te kiezen voor producten met een EU Ecolabel. Dit label heeft minimale vereisten voor de dekkingsgraad in functie van het type verf.

Hiervoor kunt u de volgende **clause** opnemen in de technische criteria van uw aanbesteding:

Alle verven moeten voldoen aan de criteria van de huidige versie van het EU Ecolabel of Nordic Swan-label.

Indien u nog een stap verder wil gaan en de WUR-ratio van de verven wil berekenen, kunt u de volgende formulering opnemen in de gunningscriteria:

Hoe lager de WUR-ratio, hoe meer punten worden verkregen.

*De WUR dient uitsluitend te worden berekend voor primaire verpakkingen (met inbegrip van doppen en stoppen), en wel met behulp van de onderstaande formule:
 $WUR = Wi / Di$*

waarbij

Wi = het gewicht (g) van de primaire verpakking, met inbegrip van het etiket

Di = aantal m² dan kan worden geverfd met één verpakking

Het is aangewezen om aan dit criterium niet meer dan 5% van de punten toe te kennen.

Hergebruik van de verpakkingen is niet van toepassing (alle verfverpakkingen moeten worden beschouwd als gevaarlijk afval en moeten selectief ingezameld worden).

Sommige verpakkingen bestaan (deels) uit gerecycleerd plastic. U kunt dit als gunningscriterium gebruiken door de volgende **clause** toe te voegen in uw aanbesteding:

Hoe hoger het percentage gerecycleerd plastic in het verpakkingsmateriaal, hoe meer punten worden toegekend.

Het percentage aan gerecycleerd plastic wordt berekend door de som te maken van het percentage gerecycleerd plastic van elke referentie en deze som te delen door het totaal aantal referenties.

Het is aangewezen om aan dit criterium niet meer dan 5% van de punten toe te kennen.

Inkt

Alle overheden kopen inktpatronen of toners aan voor hun printers. Hier is het belangrijk te vermelden dat het product dat u nodig heeft de inkt zelf is en niet het inktpatroon. Het patroon is enkel de container waarin de inkt verpakt zit.

Dit heeft de laatste jaren gezorgd voor een groot aantal leveranciers van hervulde inktpatronen. Hierdoor kunt u zonder problemen in uw overheidsopdrachten vragen om deze inktpatronen, zonder het concurrentieprincipe te schenden. Eenzelfde leverancier kan een groot gamma aan verschillende inktpatronen leveren, waardoor u niet met meerdere leveranciers moet werken ingeval u over diverse soorten printers beschikt.

Hervulde inktpatronen hebben een reeks voordelen:

- ze zijn vaak de helft goedkoper,
- ze zorgen in bepaalde gevallen voor arbeidsplaatsen in sociale tewerkstellingsprojecten,
- ze reduceren het verpakkingsafval en hergebruiken de inktresten uit de ingezamelde patronen.

Bij de aankoop van uw printers is het erg belangrijk uitdrukkelijk te vermelden dat u gebruik zal maken van hervulde originele inktpatronen en dat u wenst dat dezelfde garantievoorwaarden gelden als bij aankoop van originele niet-hervulde inktpatronen.

Hiervoor kunt u de volgende **clausule** opnemen in de technische criteria van uw aanbesteding:

De inktpatronen zijn altijd hervulde originele inktpatronen.

Opgelet: bij sommige modellen valt de garantie weg indien u hervulde inktpatronen gebruikt. Dit probleem kan eenvoudig opgelost worden door een printer aan te kopen met het Der Blauer Engel label. Dit label laat toe hervulbare inktpatronen te gebruiken zonder dat de garantie vervalt. Bijkomend voordeel is dat het label vele andere milieucriteria omvat, zoals laag energieverbruik, gebruik van gerecycleerd plastic ...

Printers met inkttank

Recent zijn nieuwe modellen van printers op de markt gekomen: printers met inkttank. Deze printers beschikken over een inktreservoir dat makkelijk kan worden bijgevuld met kleine flesjes inkt. Deze inkt is tot 100 keer goedkoper. Nadeel is dat deze printers duurder zijn in aankoop.

Test Aankoop vergeleek deze nieuwe printers met de klassieke inkjetprinter en kwam tot de conclusie dat ze goedkoper zijn van zodra u meer dan 55 pagina's per maand afdrukt.

Deze printers zijn dus een uitstekende oplossing ter vervanging van de klassieke inkjetprinter: ze zijn goedkoper in gebruik en zorgen voor veel minder verpakkingsafval.

Referentie: Test Aankoop, april 2024

Hygiëne

We kunnen onze handen drogen op verschillende manieren. Sommigen verkiezen papieren handdoeken, anderen hebben liever textiel. Nog een andere mogelijkheid is uw handen te drogen met behulp van een (warme) luchtdroger. Hoe u de meest ecologische optie kunt kiezen, kunt u hieronder terugvinden.

Handdrogers

Enkele jaren geleden zijn drogers op de markt gekomen die werken zonder warme lucht en hierdoor minder energie verbruiken. Deze toestellen reduceren sterk de productie van papierafval of de noodzaak handdoeken te vervangen en te reinigen. Uit een LCA-analyse³ die de verschillende systemen vergelijkt, blijkt dat handdrogers die geen warme lucht gebruiken veel beter scoren op milieuvlak. Daarnaast zijn de gebruikskosten veel lager aangezien er geen papieren doekjes moeten worden aangekocht.

U kunt de volgende **clausule** opnemen in het voorwerp van uw aanbesteding:

Aankoop van handdrogers die gebruik maken van koude luchtstromen aan hoge snelheid.

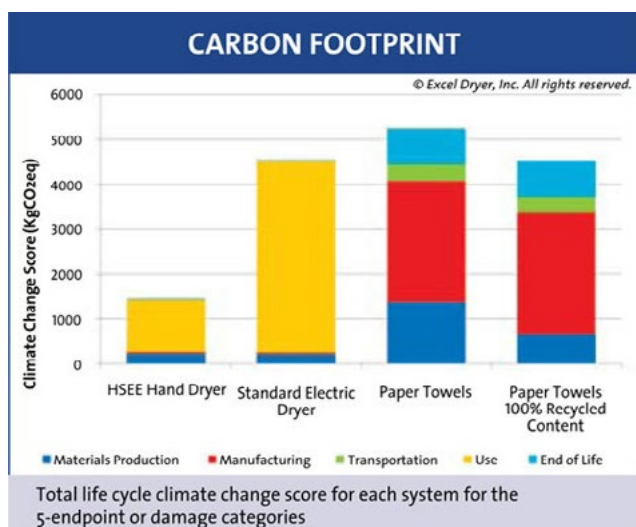
In de technische specificaties kunt u vervolgens een meer gedetailleerde omschrijving van de gewenste handdroger opnemen. Ten slotte kunt u het volgende gunningscriterium toevoegen:

De gunning van de opdracht zal gebeuren aan de hand van de volgende gunningscriteria:

1. Prijs (...%)
2. Energieverbruik voor het drogen van één paar handen uitgedrukt in kW. Hoe lager het energieverbruik, hoe hoger de score (...%)
3. Geluidsproductie in decibel. Hoe lager de decibelproductie, hoe hoger de score. (...%)
4. ...

Handzeepen

Handzeepen zijn beschikbaar in wegwerpverpakking en herbruikbare zeepdispensers (navulsystemen). Navulsystemen zijn vanuit ecologisch standpunt te verkiezen aangezien ze minder

3 Life Cycle Assessment of Hand Drying Systems 2023. Study executed by the True North Collective for www.exceldryer.com

Productgroepen

verpakkingsafval opleveren. Hierbij dient u wel rekening te houden met de verantwoordelijkheid voor het vullen van de zeepdispensers. U kunt dit zelf doen of u kunt een «full service»-contract vragen bij uw leverancier.

Bijkomend is het belangrijk dat de dispensers niet te veel zeep in één keer vrijgeven, zodat het gebruik van de zeepdispenser leidt tot overconsumptie. Hiervoor kunt u vragen naar zeepdispensers die de zeep opschuimen. Dit leidt tot een lager verbruik en dus lagere kosten voor de aankoop van de handzeepen.

Tenslotte kunt u vragen naar zeepen met een EU Ecolabel. Hierdoor zullen uw zeepen makkelijker biologisch afgebroken worden en een lagere toxiciteit bezitten.

Hiervoor kunt u de volgende **clausule** opnemen in de technische criteria van uw aanbesteding:

De handzeepen worden ter beschikking gesteld in navulbare zeepdispensers. Alle zeepen dragen het EU Ecolabel (of gelijkwaardig) en zijn schuimzeepen.

Drukwerk

Vele administraties maken gebruik van drukwerk in hun communicatie: nieuwsbrieven, magazines, documenten voor vergaderingen ... worden bijna dagelijks in de meeste organisaties geleverd of zelf gedrukt.

U kunt drastisch uw afvalproductie verminderen door te kiezen voor digitale informatiedragers in plaats van drukwerk. Voorbeelden zijn digitale nieuwsbrieven, documenten (verslagen, PowerPoint-presentaties...) in elektronisch formaat, digitale archivering...

Diverse administraties zijn reeds (gedeeltelijk) overgeschakeld op digitale informatiedragers waardoor ze de hoeveelheid papierafval drastisch hebben gereduceerd.

Wenst u voor bepaalde gelegenheden papieren informatiedragers, houd dan rekening met de volgende tips:

1. Maak een correcte inschatting van de hoeveelheid drukwerk die u nodig heeft. Analyseer geregeld de hoeveelheden drukwerk die niet worden verdeeld en pas uw bestelling aan deze cijfers aan.
2. Vermijd extra verpakking van drukwerk. Verstuur uw stadsmagazine niet in een plastic hoesje. Vermijd eveneens plastic of papieren mappen voor kleine hoeveelheden vergaderdocumenten.

Indien uw drukwerk extern wordt geproduceerd, kunt u hiervoor de volgende **clausule** gebruiken:

Het gebruik van (plastic verpakkingen) voor magazines, brochures... bestemd voor verzending is verboden.

Vergaderdocumenten worden samengevoegd. Het gebruik van plastic of kartonnen mapjes voor het aanleveren van de documenten is verboden.

Vergeet ook niet naar duurzaam papier voor al uw drukwerk te vragen. Hiervoor kunt u de volgende **clausule** gebruiken in de technische specificaties:

Al het drukwerk moet worden uitgevoerd met papier conform de criteria van één van de volgende labels: het EU Ecolabel, NF Environnement of Nordic Swan. Daarnaast moet het papier voor 100% bestaan uit gerecycleerde vezels en/of vezels afkomstig uit duurzame bosbouw (FSC/PEFC).

Kantoor- benodigdheden

Kantoorbenodigdheden worden in vele gevallen individueel verpakt. Dit heeft geen enkele meerwaarde als u grote hoeveelheden aankoopt. Om het verpakkingsmateriaal drastisch te verminderen kunt u de volgende **clausule** opnemen in de uitvoeringsvoorwaarden van uw aanbesteding:

De volgende producten worden enkel geleverd in groepsverpakkingen van minimaal 10 stuks: schrijfmaterialen, markers, USB-sticks, post-its ...

De volgende producten worden enkel geleverd in groepsverpakkingen van minimaal 100 stuks: tabbladen, insteekmappen, etiketten ...

De volgende materialen worden enkel geleverd in een transportverpakking: schriften, agenda's, (ring)mappen en archiefdozen ...

Daarnaast kunt u voorwaarden stellen aan de transportverpakkingen om het verpakkingsafval verder terug te dringen. U kunt hiervoor de volgende **clausule** opnemen in de uitvoeringsvoorwaarden van uw aanbesteding:

Alle transportverpakkingen zijn herbruikbaar of bestaan voor 100% uit gerecycleerd karton. Alle transportverpakkingen worden teruggenomen door de leverancier. Het gebruik van plasticfolie als transportverpakking is verboden.

Aankoopcentrale Leefmilieu Brussel

Als u geen opdracht wilt uitschrijven voor de aankoop van kantoorbenodigdheden, kunt u zich aansluiten bij de aankoopcentrale van Leefmilieu Brussel. Dit levert veel tijdswinst op en garandeert de aankoop van ecologisch bureaumateriaal aan scherpe prijzen. Daarnaast zal u ook uw verpakkingsafval reduceren en makkelijker recyclen, want het bestek bevat de volgende clausules:

- *De inschrijver mag geen individuele verpakking voor de artikelen gebruiken.*
- *Alle groepsverpakkingen in karton moeten 80% gerecycleerd materiaal bevatten.*
- *Alle verpakkingen moeten uit homogene en gemakkelijk sorteerbare materialen bestaan.*
- *Geen enkele verpakking mag gechloreerd plastic bevatten.*

IT-apparatuur

Tijdens het transport heeft IT-apparatuur een goede bescherming nodig om schade te voorkomen. Vroeger werd hiervoor vaak met lucht gevulde plastic gebruikt. Tegenwoordig bestaan er oplossingen om laptops schokbestendig te verpakken met karton. U kunt hiernaar vragen door de volgende **clausule** in de technische specificaties toe te voegen:

De laptop moet worden verpakt in een schokbestendige kartonnen doos. Het gebruik van (met lucht gevulde) plastic om de doos schokbestendig te maken is niet toegestaan.

U kunt ook de terugname van het verpakkingsmateriaal verplichten. Dit doet u door de volgende **clausule** op te nemen in de uitvoeringsvoorwaarden:

Alle verpakkingsafval moet worden teruggenomen door de opdrachtnemer. Ofwel bewijst de leverancier dat hij beschikt over een dienst voor gescheiden afvalinzameling van het verpakkingsmateriaal, ofwel garandeert hij het hergebruik.

Vergeet ook niet een oplossing te voorzien voor uw oude IT-apparatuur. U kunt een opdracht uitschrijven voor de ophaling en de verwerking, met het oog op hergebruik en recyclage. U kunt de volgende **clausule** opnemen in de uitvoeringsvoorwaarden van uw bestek voor de aankoop van nieuwe IT-apparatuur:

De opdrachtnemer moet de gebruikte IT-apparatuur terugnemen wanneer nieuwe apparatuur wordt geleverd. Hij moet bewijzen dat de apparatuur werd geleverd aan een keten voor hergebruik en recyclage van IT-apparatuur of dat de apparatuur door de opdrachtnemer zelf werd hergebruikt of gerecycleerd.

Ontmantelen van IT-apparatuur: uw oude computers zijn een grondstof

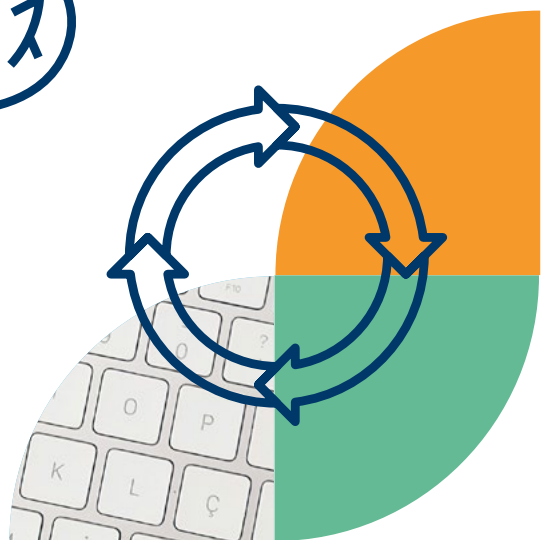
Uw oude IT-apparatuur is een grondstof voor bedrijven uit de sociale economie, zoals het Brussels CF2D dat de IT-apparatuur hergebruikt of recycleert.

De inkomende IT-apparatuur wordt aan een grondige kwaliteitscontrole onderworpen en alle data wordt gewist. Indien nodig worden de producten hersteld, zodat ze kunnen worden weggeschonken via o.a. OCMW's of NGO's actief in het Zuiden.

De niet-herstelbare producten worden ontmanteld en de bruikbare onderdelen hergebruikt voor het repareren van defecte IT-apparatuur. Onderdelen die niet kunnen worden hergebruikt, worden selectief ingezameld of de kostbare grondstoffen zoals metalen worden gerecycleerd.

Deze taken creëren lokale arbeidsplaatsen en sociale inclusie. Ze helpen in de strijd tegen digitaal analfabetisme en reduceren de milieu-impact van uw oude IT-apparatuur door de stimulering van de circulaire economie. Kortom, een win-winsituatie.

[Meer informatie](#)

Droogkuis / wasserijen

Overheden doen vaak beroep op droogkuis- of wasserijdiensten. In vele gevallen worden de producten opgehaald in wegwerpzakken en afgeleverd in individuele niet-herbruikbare verpakkingen. Hierdoor wordt een grote hoeveelheid verpakkingsafval gecreëerd die makkelijk kan worden vermeden.

Door te vragen naar herbruikbare zakken, containers of bakken, kunt u de hoeveelheid verpakkingsafval aanzienlijk terugdringen. Hiervoor kunt u de volgende **clausule** opnemen in de uitvoeringsvoorwaarden van uw aanbesteding:

De ophaling en levering van het wasgoed moet gebeuren in herbruikbare containers, zakken, bakken ... De opdrachtnemer stelt deze containers, zakken of bakken ter beschikking van de opdrachtgever. Enkel voor besmet wasgoed (van bijvoorbeeld ziekenhuizen of rusthuizen) mogen plastic wegwerpzakken worden gebruikt.

Gemeente Anderlecht

De gemeente Anderlecht nam in een overheidsopdracht voor droogkuis een criterium op rond hergebruik en recycling van het verpakkingsmateriaal voor de ophaling en levering van wasgoed. Het criterium stond op 10 punten en de laagst behaalde score bedroeg 8 op 10. Dit toont aan dat bedrijven diverse oplossingen kunnen bieden om de hoeveelheid verpakkingsmateriaal te verminderen. Aarzel dus niet om deze criteria op te nemen in de technische specificaties van uw opdrachten.

Conclusie

In België wordt 80% van alle verpakkingsafval gerecycleerd⁴ maar er is nog veel mogelijkheid tot verbetering dankzij afvalpreventie. Overheden kunnen hier het goede voorbeeld geven door verpakkingen te vermijden bij hun aankopen.

Hierbij is het belangrijk eerst te kijken naar mogelijkheden om de afvalproductie te verminderen en/of te zoeken naar herbruikbare alternatieven. In laatste instantie kunnen de verpakkingsmaterialen worden gerecycleerd.

Diverse getuigenissen en voorbeelden tonen dat afvalreductie in overheidsopdrachten mogelijk is en kan leiden tot goede resultaten. Deze brochure beschrijft niet enkel voorbeelden waarmee u de ecologische voetafdruk van uw administratie kunt verminderen, maar bevat eveneens kant-en-klare technische criteria en gunningscriteria, die rechtstreeks in uw bestek kunnen worden geïntegreerd.

Bovendien werd bij het opstellen van deze criteria gekeken of er voldoende leveranciers op de markt aanwezig zijn die kunnen voldoen aan deze vereisten.

Contact

Mocht u toch nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact op te nemen met één van de volgende facilitatoren van Leefmilieu Brussel:

Facilitator duurzame overheidsopdrachten:

greenprocurement@leefmilieu.brussels

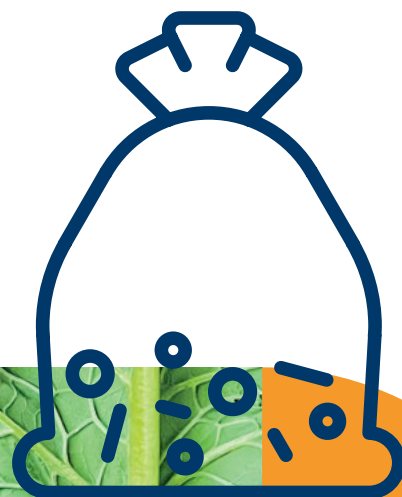
Facilitator verpakkingen:

emballages@environnement.brussels

Facilitator bedrijfsafval:

recyclepro@environnement.brussels

***Begin vanaf vandaag te werken
aan minder afval.***

Leefmilieu Brussel © 2024

Verantwoordelijke uitgever

Leefmilieu Brussel

Layout

Arctik - Communication for Sustainability

Publicatiedatum

december 2024

Wettelijk depositonummer

D/2024/5762/06

Leefmilieu Brussel is de openbare instelling die op het vlak van milieu, dierenwelzijn en energiebeleid een uitgebreid gamma aan bevoegdheden beheert. Als antwoord op de uitdagingen van de klimaatverandering, biodiversiteit en de impact van vervuiling, verbeteren we de weerbaarheid van het Gewest en de levenskwaliteit van elke Brusselaar. Als partner van burgers, bedrijven en andere overheden werken we aan een aangename en gezonde leefomgeving, vandaag en morgen.

